

ИНФОРМАЦИЯ ЗА:

Наименование на заболяването

Функционални нарушения на полиморфно-ядрените неутрофили - Хронична (в детска възраст) грануломатозна болест

Моля, посочете пълно наименование на заболяването на български език съгласно номенклатурата на МКБ-10. Моля, посочете синоними и алтернативни наименования на заболяването, ако такива съществуват.

Определение на заболяването

Хроничната грануломатозна болест е първичен имунен дефицит засягащ фагоцитната функция. Спада към групата на редките заболявания с честота 1:250 000 раждания. Унаследява се автозомно – рецесивно или доминантно, или Х свързано. Описани са четири различни генетични дефекта, водещи до различни биохимични нарушения с различен модел на унаследяване и с подобен функционален дефект в оксидативния взрив. Генетичните дефекти повлияват един от четирите съставни белтъка на NADPH оксидазата (gp91, p22, p47 и p67phox), което пречи на образуването на активни кислородни деривати. Гранулоцитите запазват способността си да фагоцитират бактерии, но бактерицидността им е нарушена поради дефект в образуването на супероксидни радикали.

Този синдром се проявява в детството чрез дифузни абсцеси, образуване на грануломи, спленомегалия и рецидивиращи кожни инфекции. Инфекциозните причинители са каталаза положителни микроорганизми (стафилококи, E.coli, Noocardia, Aspergillus, Pseudomonas, Seracia и Candida albicans). Първите инфекции са обикновено стафилококови инфекции на лимфните възли, които без лечение супорират или метастазират и предизвикват чернодробни и костни абсцеси. Микроабсцесите в стената на тънките черва предизвикват диария и малабсорбционен синдром. При пацеинтите се

наблюдава по-често развитие на антоимунни прояви. Заболяването изисква агресивна антиинфламаторна терапия. Това се постига чрез прилагането на кортикостероиди (КС) и анти - TNF медикаменти. При лупус-подобни прояви се използват имunosупресори (Метотрексат, Плакинил). Продължителна химиопрофилактика с триметоприм/сулфаметоксазол (TMP/SMZ) и/или IFN γ намаляват честотата на инфекциите. Прилагат се продължителни терапевтични курсове с антимикотични медикаменти. Прилагат се хирургични дренажи на абсцесите, както и резекция на грануломите, когато са достъпни, но с незадоволителен ефект. В ранните стадии на заболяването е възможно извършване на трансплантация на хемопоетични стволови клетки от напълно съвместим родствен или неродствен донор. Генната терапия е в предклиничен стадии. При доказано във фамилията заболяване се провежда генетична консултация и пренатален скрининг.

Моля, напишете кратко описание на заболяването съгласно приетите в България медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. Определението следва да включва информация в резюмиран вид на български език за етиологията, клиничните прояви, генетична консултация и лечение на заболяването.

Четирицифрен код на заболяването по МКБ-10 (ако такъв е наличен)

D71

Моля, посочете четирицифрен код на заболяването съгласно номенклатурата МКБ-10. Ако такъв не е наличен, моля изложете предложение за адекватно и достоверно кодиране на заболяването в националната здравна система.

Код на заболяването по Orpha code

ORPHA379

Моля, посочете код на заболяването съгласно номенклатурата Orpha code (<http://www.orpha.net>). Ако такъв не е наличен, моля изложете предложение за адекватно и достоверно кодиране на заболяването в националната здравна система.

Епидемиологични данни за заболяването в Република България

През 2006 год. в УМБАЛ "Александровска" е създаден български регистър на пациентите с първични имунни дефицити. В момента общият брой на регистрираните болни наброява 164 човека, като трима от тях са с CGD. У нас точни данни за честотата на заболяването не са известни. В световен мащаб честотата е около 1: 250 000 раждания, което предполага около 28 случая за България. Преживяемостта и смъртността се определят от тежестта на инфекциите и адекватната терапия.

Моля, посочете епидемиологични данни за заболяването в Република България. Данните трябва да включват информация на български език за заболеваемостта, болестността, преживяемостта и смъртността на заболяването в българска обща популация, както и характеристики и очакван брой на популацията в риск.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за епидемиологичните данни за заболяването в България с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Епидемиологични данни за заболяването в Европейския съюз

В световен мащаб честотата на заболяването е около 1:250 000. Боледуват по-често момчета в ранна детска възраст. Възможна е по-късна клинична изява при жени носителки на дефекта при X свързаната форма. Най-честата причина за смърт при пациентите са усложнени инфекции.

Моля, посочете епидемиологични данни за заболяването в Европейския съюз. Данните трябва да включват информация, преведена на български език за заболеваемостта, болестността, преживяемостта и смъртността на заболяването в европейска популация, както и характеристики и очакван брой на популацията в риск.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за епидемиологичните данни за заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Оценка на съответствието на заболяването с дефиницията за рядко заболяване съгласно § 1, т. 42 от допълнителните разпоредби на Закона за здравето

Заболяването съответства на дадената в Закона за здравето дефиниция за рядко заболяване, а именно разпространение под 5:10 000 души сред населението на ЕС, включително и в България.

Моля, декларирайте съответствието на заболяването с дефиницията за рядко заболяване съгласно § 1, т. 42 от допълнителните разпоредби на Закона за здравето.

Критерии за диагностициране на заболяването

Диагнозата може да бъде дефинитивна и вероятна според диагностичните критерии на ESID

Критерии за дефинитивна диагноза

Мъж или жена с авнормен NBT тест или тест за оксидативен респираторен взрив в активирани неутрофили (<5% от контролата) и един от следните дефекти

1. Мутация в gp91, p22, p47 или p67 phox гените
2. Отсъствие на mRNA за един от горепосочените гени установено чрез northern blot анализ
3. Фамилна обремененост-братовчед, чичо или племенник по майчина линия с нарушение в NBT или теста за оксидативен респираторен взрив при X свързаното предаване на болеста.

Критерии за вероятна диагноза

Мъж или жена с абнормен NBT тест или тест за оксидативен респираторен взрив в активирани неутрофили (<5% от контролата) и един от следните дефекти

1. Дълбоко локализиращи инфекции (чернодробни, периректални и белодробни абсцеси, аденити и остеомиелити) причинени от стафилококи, serratia marcescens, candida или aspergillus
2. Дифузни грануломи в респираторния, гастроинтестиналният и урогениталният тракт
3. Изоставане в развитието и хепатоспленомегалия или лимфаденопатия

Хроничната грануломатозна болест е първичен имуен дефицит засягащ фагоцитната функция. Спада към групата на редките заболявания с честота 1:250 000 раждания. Унаследява се автозомно – рецесивно или доминантно, или X свързано. Описани са четири различни генетични дефекта, водещи до различни биохимични нарушения с различен модел на унаследяване и с подобен функционален дефект в оксидативния взрив. Генетичните дефекти повлияват един от четирите съставни белтъка на NADPH оксидазата (gp91^{phox}, p22^{phox}, p47^{phox} и p67^{phox}), което пречи на образуването на активни кислородни деривати. Гранулоцитите запазват способността си да фагоцитират бактерии, но бактерицидността им е нарушена поради дефект в образуването на супероксидни радикали.

Този синдром се проявява в детството чрез дифузни абсцеси, образуване на грануломи, спленомегалия и рецидивиращи кожни инфекции. Инфекциозните причинители са каталаза положителни микроорганизми (стафилококи, E.coli, Noocardia, Aspergillus, Pseudomonas, Seracia, Candida albicans и други). Първите инфекции са обикновено стафилококови инфекции на лимфните възли, които без лечение супорират или метастазират и предизвикват чернодробни и костни абсцеси. Микроабсцесите в стената на тънките черва предизвикват диария и малабсорбционен синдром. При пациентите се наблюдава по-често развитие на автоимунни прояви.

Моля, избройте критериите за диагностициране на заболяването (дефиниция на случай). Моля, включете информация на български език за признаците и симптомите на заболяването, етиологията и

патогенезата. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

ESID критерии за диагностика на заболяването

Моля, подкрепете информацията за критериите за диагностициране на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Алгоритми за диагностициране на заболяването

Съществува утвърден алгоритъм за диагностика на пациенти с ПИД, включително CGD (Лабораторно диагностичен алгоритъм за доказване на първични имунни дефицити (ПИД)), разработен на база на европейските и световни препоръки (ESID и PAGID)

На всички болни със съмнение за HGD се провеждат следните изследвания:

1. Клинична оценка - снемане на анамнеза – данни за кожни и дълбоки абсцеси, грануломи и често рецидивиращи инфекции, фамилна анамнеза
2. Физикално изследване - повърхностни абсцеси, лимфаденити, хепатоспленомегалия
3. Специфични имунологични изследвания: Функционалните имунологични тестове показват редуциран NBT тест или флоуцитометричен „burst” тест (DHR тест).
4. Клинико-лабораторни изследвания - на всички болни се изследват пълна кръвна картина с ДКК, маркери на възпалението, общ белтък, албумин, чернодробни ензими, остатъчно-азотни тела, АКР,
5. Микробиологично изследване на секрети
6. Образни изследвания - Ро графия на гръден кош, ултразвуково изследване на коремни органи, КАТ

Определянето на типа на дефекта става чрез western blot анализ на левкоцитни лизати използвайки протеин специфични антитела, както и флоуцитометрично изследване експресията на протеините. Потвърждаването на генетичната мутация се осъществява чрез ДНК секвенционен анализ.

В диференциално диагностичен план се обсъждат най-често: дефицит на левкоцитната адхезия, хипер IgE синдром, саркоидоза и други.

Моля, посочете алгоритми за диагностициране на заболяването. Моля, включете информация на български език за анамнезата и диференциалната диагноза на заболяването, набора от лабораторни, образни и хистологични изследвания, необходимост от генетични изследвания и медико-генетично консултиране, други изследвания. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

ESID критерии за диагностика

Моля, подкрепете информацията за алгоритмите за диагностициране на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Алгоритми за лечение на заболяването

Лечението на пациентите с CGD се осъществява в съответствие с препоръките на European Society for Immunodeficiencies (ESID) и Pan-American Group for Immunodeficiency (PAGID).

Разработеният в УМБАЛ „Александровска“ ЕАД, София алгоритъм (Алгоритъм за лечение и рехабилитация при първични имунни дефицити е съобразен с международните изисквания)

Заболяването изисква агресивна антиинфламаторна терапия. Това се постига чрез прилагането на кортикостероиди (КС) и анти-TNF медикаменти. При лупус-подобни прояви се използват имunosупресори (Метотрексат, Плакинил).

Продължителна химиопрофилактика с триметоприм/ сулфаметоксазол и/или IFN γ намаляват честотата на инфекциите. Прилагат се и продължителни терапевтични курсове с антимикотични медикаменти.

При данни за инфекция се провежда агресивна антибиотична терапия.

В случай на липса на ефект от конвенционалната терапия се прилагат хирургични дренажи на абсцесите, както и резекция на грануломите, когато са достъпни.

В ранните стадии на заболяването е възможно извършване на трансплантация на хемопоетични стволови клетки от напълно съвместим родствен или неродствен донор.

Генната терапия е в предклиничен стадий. При доказано във фамилията заболяване се провежда генетична консултация и пренатален скрининг.

Моля, посочете алгоритми за лечение на заболяването. Моля, включете информация на български език за терапевтичните подходи към заболяването, в това число консервативни и оперативни, техните предимства, рискове и очаквана ефективност, водещи специалисти при провеждане на лечението и необходимостта от консултации с други специалисти, препоръчителен диетичен режим и физическа активност и др. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за алгоритмите за лечение на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Алгоритми за проследяване на заболяването

На всеки пациент с диагностицирана CGD и подходящ за терапия с трансплантация на ХСК се извършва HLA типизиране. Извършва се търсене на съвместим родствен донор, а при липса на такъв се търси в световния регистър. Пациентите подлежат на хронична профилактика с триметоприм/сулфаметоксазол, която значително редуцира броя на бактериалните инфекции. Разпознаването на начални признаци на инфекция и започването на агресивно и продължително антибиотично лечение е от първостепенна важност за преживяемостта. При неовладяване на инфекциите в съображение влиза трансфузията на донорни гранулоцити и хирургичните интервенции. Прогнозата е лоша, като в последните години благодарение на въведените схеми на лечение има значително подобрение в преживяемостта.

Моля, посочете алгоритми за проследяване на заболяването. Моля, включете информация на български език за прогнозата на заболяването, необходимостта от последващи болнични и извънболнични грижи, водещи специалисти при проследяването и необходимостта от консултации с други специалисти, възможни усложнения, честота и тежест на усложненията и др. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за алгоритмите за проследяване на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Алгоритми за рехабилитация на заболяването

Тежките форми на заболяването изискват грижи от комплексен характер, осъществявани от широк кръг специалисти.

Моля, посочете алгоритми за рехабилитация на заболяването. Моля, включете информация на български език за необходимостта и потребностите от специализирана рехабилитация, в това число

физикална, мерки за социална интеграция, специални образователни нужди, професионално ориентирани и преквалификация, психологическа помощ. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за алгоритмите за рехабилитация на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Необходими дейности за профилактика на заболяването (ако такива са приложими)

Във фамилии с болен член се извършва генетична консултация и съответно пренатална диагностика при бременност.

Пациентите подлежат на хронична профилактика с триметоприм/сулфаметоксазол и/или гFN-γ, която значително редуцира броя на бактериалните инфекции.

Препоръчва се провеждане ежегодно на противовирусна ваксинация.

Повърхностни наранявания трябва да бъдат обработвани незабавно с антисептични агенти (р-р на Бетадин или 2% водороден перексид)

Моля, посочете дейности за профилактика на заболяването, ако такива са приложими. Моля, включете информация на български език за необходимата първична, вторична и третична превенция, рискови фактори, в това число и фактори на околната среда, скрининг и др. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

В т.ч. научни публикации от последните пет години и приложена библиографска справка

Моля, подкрепете информацията за необходимите мерки за профилактика на заболяването в Европейския съюз с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър. Моля, приложете пълнотекстов вариант на цитираните научни публикации.

Предложения за организация на медицинското обслужване на пациентите и за финансиране на съответните дейности, съобразени с действащата в страната нормативна уредба

Лечението на пациенти с доказани ПИД - деца и възрастни, се покрива от НЗОК по Клинична пътека, включена в пакета дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК. Алгоритъмът на КП е разработен от група имунолози и педиатри, с опит в обслужването на пациенти с ПИД.

Трансплантацията на хемопоетични стволови клетки се финансира от МЗ по Наредба No29/2007г.

Лекарствени продукти за Извънболничното заместително лечение на пациентите с наследствени имунофедцити се осигурява по изисквания на НЗОК с протоколи на комисии от специалисти.

Предвижда се да се повиши информираността на обществото и медицинската общност и да се повиши вниманието на правителствени структури и НЗОК към първичните имунни дефицити за съществуването на ПИД с оглед разработване на програма за профилактично изследване на имунната система в различни възрастови периоди свързани със съзряването и остаряването на имунната система, с оглед ранна диагноза на ПИД.

Създаване на клинични процедури за високо-специализирана диагностика на ПИД, с продължителност 12 до 24 часа, и на по-ниска цена от КП. Те биха покрили лабораторните изследвания, необходими за протокола за терапия в извънболничната

помощ; проследяването и обучението на пациентите, които реално се извършват в болничната, а не в извънболничната среда.

Моля, опишете предложения за организация на медицинското обслужване на пациентите и за финансиране на съответните дейности, съобразени с действащата в страната нормативна уредба, включително обосновани предложения за допълнения и изменения. Предложенията трябва да целят подобряване на достъпа до качествени, адекватни и навременни медицински и здравни грижи, както и оптимизиране на използваните ресурси в здравната система, в това число материални и човешки. Информацията следва да се позовава на приети и утвърдени медицински стандарти, национални консенсуси, насоки за добра практика и експертни становища на национални консултанти и научни дружества. В случай, че такива не са налични в Република България, приложените чуждестранни стандарти, насоки и консенсуси следва да бъдат преведени на български език и адаптирани съобразно конкретната специфика и условия на българската здравна система.

Описание на опита с конкретни пациенти със съответното рядко заболяване (ако има такъв)

Един от тримата регистрирани с това заболяване пациенти е момче, родено 1997 год. с доказана в неонаталния период хронична грануломатозна болест, фамилно обременено с две братчета, екзитирани от същото заболяване поради дисеминирана бцж инфекция. Поради установен NBT тест 2% в неонаталния период не е провеждана БЦЖ ваксинация. В момента провежда алтернираща профилактика с Бисептол, Фликсотид инхалаторно и приема Изопринозин 5 дни в месеца. От лятото на 2012г. провежда профилактика с гама интерферон 3х седмично по 30 мкг субкутанно, като за момента е със задоволително клинично повлияване.

Моля, опишете опита в Република България с конкретни пациенти със съответното рядко заболяване. Моля, подкрепете информацията с данни от научни публикации от последните пет години. Библиографската информация следва да бъде оформена в стил Ванкувър.